

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΚΤΑΚΤΟΣ ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 27ΗΣ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1988

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΕΡΙΚΑ

ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ 900 ΕΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΣ ΚΑΙ ΣΤΑΥΡΟΠΗΓΙΑΚΗΣ ΜΟΝΗΣ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ Κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΕΡΙΚΑ

Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, πρυνταεῖο τῆς προγονικῆς σοφίας, τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν μουσῶν, ὑποδέχεται σήμερα στὸν οἶκον τῆς, τὸ μέλαθρο τῶν πνευματικῶν ἐπιδόσεων τοῦ γένους, τὴν αὐτοῦ θειοτάτην Παναγιότητα, τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Δημήτριον, τὸν συνετὸ καὶ ταπεινὸ προκαθήμενο τῆς πρώτης κατὰ τάξιν καὶ πρωτόθρονης μέσα στὴν καθόλου ὀρθοδοξία ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, — σ' αὐτὸν ἀνήκουν οἱ παραπάνω κολακευτικοὶ γιὰ τὴν Ἀκαδημία χαρακτηρισμοὶ — δονούμενη ἀπὸ πλειάδα συναισθημάτων. Συγκίνηση, εὐφροσύνη, πνευματικὴ ἀγαλλίαση, εὐλάβεια καὶ ἔθνικὸ παλμό. Ἀκόμα ὅμως καὶ ἀπὸ ἔντονη ἐπιθυμία γιὰ συμβολικὴ συμμετοχὴ τῆς στὸ Ἰωβηλαῖο τῆς 900ετηρίδος τῆς ιδρύσεως τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου στὴν Ἱερὰ νῆσο Πάτμο, τὴν ὁποία καθηγίασαν τὰ θεόπνευστα ὁράματα τοῦ ἀγαπημένου μαθητοῦ τοῦ Κυρίου, ποὺ καταγράφηκαν στὸ βιβλίον τῆς Ἀποκαλύψεως.

Καὶ γιὰ μὲν τὸ νόημα καὶ τὴν οἰκουμενικὴ σημασίαν τοῦ ἰωβηλαίου θὰ μᾶς μιλήσει ἄλλος Ἀκαδημαϊκός, πιδὲ εἰδικὸς ἀπὸ μένα, ὁ Θεολόγος Καθηγ. κ. Κ. Μπόνης. Ἐπιβάλλεται ὥστόσο μὲ τὴν ἐγκαιρίαν τοῦ Ἰωβηλαίου καὶ τῆς παρουσίας τοῦ σεπτοῦ Πατριάρχου νὰ ὑπομνησθοῦν καὶ θεωρηθοῦν δι' ὀλίγων ἀφ' ἑνὸς ἡ σχέση Ὁρθοδοξίας καὶ Ἑλληνισμοῦ, ἡ ὁποία σαφῶς κατοπτρίζεται στὴν Ἱστορίαν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πάτμου καὶ τῆς Πατμιάδας Σχολῆς, πνευματικοῦ προσφυγίου τοῦ Πατριαρχείου,

καὶ ἄφ' ἐτέρου ἢ στενωῶς συγκλίνουσα ἀποστολὴ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

Ὅπως ἐκ τῆς ἱστορίας εἶναι γνωστόν, ὁ Ἑλληνισμὸς προηγήθη τοῦ Χριστιανισμοῦ. Τὰ θεμέλια κατατέθηκαν κατὰ τοὺς Μινωϊκοὺς καὶ Μυκηναϊκοὺς χρόνους, τῇ δεύτερῃ π.Χ. χιλιετίᾳ, ὡς συνέχεια τῶν πολιτισμῶν τῆς Μέσης καὶ Ἀπω Ἀνατολῆς, οἱ ὅποιοι προηγήθηκαν τοῦ ἐλληνικοῦ κατὰ χίλια περίπου ἔτη.

Παρὰ ταῦτα κατὰ τὸν ἕκτο π.Χ. αἰῶνα, τὸ πνεῦμα τῶν Ἑλλήνων σοφῶν καὶ φιλοσόφων, τῆς Ἰωνίας, σπινθηροβόλησε καταλυτικὰ γιὰ τὴν ἑκτοτε πνευματικὴ ἀνέλιξη τῆς ἀνθρωπότητας, σὲ βαθμὸν πὺν δικαιολογημένα νὰ μπορεῖ κανεὶς νὰ μιλήσῃ γιὰ πρόδρομο χρυσὸ αἰῶνα. Καὶ ἐπέβαλε τὸν «φυσικοκεντρισμὸν» στὸν ἀνθρώπινον στοχασμὸν, καὶ τὴ λογικοκρατία στὴν ἐπιστήμη. Στὴ συνέχεια, ἔπειτα ἀπὸ ἓνα περίπου αἰῶνα, μὲ τοὺς σοφοὺς, φιλοσόφους καὶ καλλιτέχνες τῆς κλασσικῆς ἀρχαιοελληνικῆς περιόδου, ἔλαμψε ὁ ἀπαράμιλλος σὲ ἐνέργεια καὶ ἀνέσπερος σὲ διάρκεια «ἀνθρωποκεντρισμὸς» τοῦ Σωκράτη, Πλάτωνα καὶ Ἀριστοτέλη, τῆς Ἀθήνας, τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδας, γιὰ νὰ φωτοδοτεῖ ἑκτοτε ἀτελεύτητα τὴν ἀνθρωπότητα.

Ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ἐξ ἄλλου, ἀμέσως μετὰ τὴν ἀνατολή της, δέχθηκε τὴν ἐπίδραση τόσο τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ στὸν λατρευτικὸ τομέα, ὅσο καὶ κατ' ἐξοχὴν τοῦ ἐλληνικοῦ κλασικισμοῦ, στὸ βαθύτερο ὑπόστρωμά της, ἔπειτα ἀπὸ παροδικὴ φάση ἀμφισβητήσεων. Καὶ ἑκτοτε διεμορφώθη σὲ μιὰ κορυφαία θρησκεία, μὲ ἀλληλοσυμπληρούμενες καὶ ἀλληλοενδυναμούμενες παραδοχές, ἓνα ἀμάλγαμα ἐλληνικοῦ καὶ χριστιανικοῦ πνεύματος, μὲ δεσπόζον τὸ δεύτερον, ἔνεκα τοῦ μεταφυσικοῦ καὶ τοῦ ἠθικοῦ του περιεχομένου, τὸ ὁποῖο καθορίζει βασικὰ τὴ λύτρωση, τὴν εὐτυχία τοῦ αὐτόμου.

Τὸ δίδυμο Ἑλληνισμοῦ καὶ Χριστιανισμοῦ, Ἑλληνισμοῦ καὶ Ὁρθοδοξίας, πὺν εἰδικότερα μᾶς ἀφορᾷ, παρ' ὅτι ἐπικτητο, περιβαλλοντικὸ κατὰ τὴ φύση στοιχεῖο, ὅπως ἀνεπτύχθη, κατέστη διὰ τοῦ χρόνου, προκειμένου γιὰ τοὺς Ἑλληνες, ἓνας κληρονομικός, πανίσχυρος παραδοσιακὸς παράγοντας. Ἀποτέλεσε τὴν κοσμοθεωρητικὴ τους πεμπτουσία, ἔτσι πὺν ἡ ἐλληνικότητα καὶ ἡ χριστιανικότητα ἀπέβησαν ἔννοιες ταυτόσημες.

Ἐπειτα ἀπὸ τὴν ἰδρυση τῆς Νέας Ρώμης μὲ τὴ βοήθεια τῆς Ἐκκλησίας δημιουργήθηκε, ὅπως ἐπισημαίνει ὁ ἱστορικὸς Ζαμπέλιος, «νέα ζωὴ διὰ τὸν ἑλληνισμόν· νέος αἰὼν· νέον στάδιον· ἠθικὴ καὶ πολιτικὴ νεκρανάστασις». Καὶ στὴ συνέχεια: «χωρὶς τὴν Ἑλληνοσώττειρα Ἐκκλησίαν, τὸ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος δὲν ἤθελε ἴσως ὑπάρχει ἢ ἐντὸς βιβλιοθηκῶν καὶ εἰς σοφῶν τινων ἀναμνήσεις».

Ἡ Ἐκκλησία «ὕψηξεν ὁ κύριος παράγων ἐξελληνισμοῦ». Κατὰ τὸν Ἑσ-

σελιγκ: «τὴν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐνότητα, τὴν ὁποῖαν οὐδεμία πολιτικὴ δύναμις εἶχε κατορθώσει μέχρι τοῦδε νὰ πραγματοποιήσῃ, ἐδημιούργησεν ἐπὶ τέλους ἡ ἐκκλησία». Καὶ κατὰ τὸν Κάρολον Ντὴλ ἡ ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως «ἀπετέλεσε τὴν ἀμμοκονία, ἡ ὁποία συνέδεσε στερεὰ μεταξὺ τους τὰ διάφορα μέρη τῆς κολοσσιαίας οἰκοδομῆς, δηλαδὴ τῆς Ἑλληνικῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας». Ἀμφιβάλλει κανεὶς ὅτι τὴν γιγαντιαία αὐτὴν ἐπικράτεια τὴν φώτιζε τὸ ἅπλετο φῶς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου; Καὶ ὅτι ἐπομένως, χωρὶς ἀμφιβολία, ἡ κεφαλὴ τούτου ἦταν ὁ ἐγκέφαλος τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους; Τὰ ἱστορικὰ δεδομένα τῆς τετρακοσάχρονης σκλαβιάς τοῦ Ἑθνους καὶ τοῦ ἐθνοσωτήριου ἀπελευθερωτικοῦ ἀγώνα τοῦ Εἰκοσιένα δικαιολογοῦν τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι Ἑλλήνας καὶ Χριστιανὸς εἶναι μία καὶ ἡ αὐτὴ ὄντοτητα, χωρὶς ὥστόσο αὐτὸ νὰ σημαίνει ὅτι εὐσταθεῖ ἡ σωβινιστικὴ ἀντίληψη ὅτι ἡ χριστιανικὴ ἀποτελεῖ ἀποκλειστικὸ ἑλληνικὸ προνόμιο, ἀφοῦ ἀναμφισβητήτως ταιριάζει σὲ καθένα πολίτη τοῦ κόσμου, πού τὸν ἐμπνέουν τὰ κατ' οὐσίαν χριστιανικὰ ἰδανικά.

Καὶ αὐτὰ μὲν, Παναγιώτατε, σ' ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἄρρηκτη σχέσιν Ὁρθοδοξίας καὶ Ἑλληνισμοῦ. Παρόμοιος ἀκόμα, θετικὸς τροπισμὸς, ταυτότητα κατὰ βάθος, ἰσχύει ἐπίσης γιὰ τοὺς κορυφαίους φορεῖς τους, τὸ Πατριαρχεῖο καὶ τὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν.

Τοῦ πρώτου γενικὴ ἀποστολὴ εἶναι νὰ συνεχίσει τὴν πνευματικο-κοινωνικὴ του δημιουργία, σύμφωνα μὲ τὴ λαμπρὴ ἀνεπανάληπτη παράδοσίν του.

Νὰ θάλπει τὴν ἐνοποιὸν δύναμιν τῆς ὀρθοδοξίας καὶ χριστιανοσύνης ἐπὶ ἐθνικοῦ καὶ παγκοσμίου πεδίου.

Νὰ κηρύσσει τὸν ἀνθρωπιστικὸ λόγον τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ στοχασμοῦ, ὁ ὁποῖος ὑπέροποτε εἶναι ἀναγκαῖος κατὰ τὶς ἡμέρας μας, μὲ τὴν ὕλιστικὴ ἀτομικιστικὴ καὶ ἐγωιστικὴ κοινωνία πού διαμόρφωσε ἡ ἐπαναστατικὴ τεχνολογία.

Νὰ ἐπιδιώκει, εἰδικότερα, τὴν πέρα ὡς πέρα ἐπικράτηση τῆς εἰρήνης καὶ ἀγάπης, τὶς ὁποῖες πρώτη ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία πρόβαλε στὴν ἀνθρώπινη κοινωνία σὰν τὰ μεγάλα τῆς ἀξιώματα.

Τοῦ δευτέρου φορεᾶ τοῦ ἑλληνοχριστιανικοῦ ιδεώδους, τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, κύριον μέλημα εἶναι νὰ διακονεῖ τὴν ἐπιστήμην, τὶς μούσας καὶ τὴν ἐθνικὴν κοινωνικὴν μας διαβίωσιν, μ' ὁδηγὸ τὴν πλατωνικὴν φιλοσοφίαν καὶ τὸ ἀνθρωπιστικὸ πνεῦμα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ ἔθνους μας, ὑπὸ ἀγαστὴν ἰδεολογικὴν συνοδοιπορίαν μὲ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, πού ὁρθοτομεῖ θαυμαστῶς ὑπὸ τὴν θειοτάτη καὶ παναγιωτάτη προσωπικότητά σας τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. Τὰ μέλη τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν καὶ μαζί τους ὅλο τὸ ἔθνος εὖχονται, Παναγιώτατε,

να σᾶς χαρίζει ἡ Θεὸς ὑγείαν πρὸς συνέχισιν τοῦ σεμνοῦ σας ἔργου. Καὶ ποτὲ δὲν λησμονοῦν τοὺς πατρικοὺς λόγους, πὺν τοὺς ἀπευθύνετε κατὰ τὴν πρὸ δεκαμήνου πρώτη ἐπίσκεψή σας στήν ἐστία του:

Ἔρρωσθε ἐν Κυρίῳ, τίμιοι ἀκαδημαῖκοι ἄνδρες.

Ἔρρωσθε ἐν τῇ ἄρσει τοῦ θυρεοῦ τῆς πίστεως.

Ἔρρωσθε ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς σοφίας, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν μουσῶν.

Ἡ ὁλόφυχη ἀπάντησή τους εἶναι:

Ῥωννύμεθα, Παναγιώτατε, ἐν τοῖς λόγοις σας.

Ὡς εὖ παρέστητε.